

روضه الانوار

اثر خواجوی کرمانی؛ بخط علی الکاتب

نسخه‌شناسی علیرضا هاشمی‌نژاد

شماره کنگره: PIR 5456 1398

روضه الانوار منظومه ای است اخلاقی، عرفانی و اجتماعی، در بحر سریع، هم وزن مخزن الاسرار نظامی، که در قالب بیست مقاله، در سال 743 ق سروده شده است. در مقدمه کتاب آمده است: «در ادامه سنت انتشار آثار مهم خطی، نسخه نفیس روضه الانوار خواجو کرمانی، که به خط خوش نویسی بزرگ اواخر دوره تیموری و اوایل دوره صفوی، میرعلی هروی، در سال 927 قمری، کتابت شده است و یکی از گران قدرترین نسخه‌های هنری مجموعه است، با همکاری دانشگاه شهید باهنر کرمان و فرهنگستان هنر جمهوری اسلامی ایران و مجتمع مس سرچشمه منتشر می‌شود.

علیرضا هاشمی‌نژاد مقدمه نسخه‌شناسی کتاب را به سه بخش کلیات، کتاب‌شناسی و نسخه‌شناسی تقسیم کرده است. او در بخش کلیات به تعریف کامل این نسخه از روضه‌الانوار که متعلق به کاخ گلستان است پرداخته و در بخش کتاب‌شناسی، کتاب روضه‌الانوار را معرفی کرده است. هاشمی‌نژاد همچنین دیگر نسخه‌های خطی روضه‌الانوار را شرح داده و آثار خواجوی کرمانی را نیز فهرست کرده است. در بخش نسخه‌شناسی کتاب نیز به شرح زندگانی میرعلی هروی، کاتب نسخه، پرداخته و توضیحاتی کامل و مفصل در باب خط نسخه، تزیینات نسخه، نگاره‌ها، جدول‌کشی، جلد نسخه و منابع مورد استفاده، آورده است. او در بخش توضیح نگاره‌های کتاب آورده است: نسخه پنج نگاره دارد که موضوعات نگاره‌ها عبارت است از: نگاره اول، حکایت طوطی که بر چه صورت پارسی‌گوی شد؛ نگاره دوم، حکایت مجنون که از لیلی خبر یافت و جواب گفت؛ نگاره سوم، پیری که در خرابه طنبور نواخت؛ نگاره چهارم، حکایت پیرزن دادخواه با سلطان ملک‌شاه بن آلبارسلان و آثار معدلت؛ نگاره پنجم: انوشیروان عادل با بزرجمهر و سؤال و جواب ایشان مبنی بر آنکه علم فردی از انسان بر جمیع امور محیط نشود. این نگاره‌ها رقم ندارند، اما بر اساس شواهد و سبک کار، احتمالاً توسط شیخ‌زاده، از شاگردان بهزاد، کشیده شده‌اند. هر یک از نگاره‌ها حاشیه مستقل و تشعیری دارد که ویژه همان صفحه است؛ بنابراین در کل، بیست حاشیه با نقوش متفاوت در کل نسخه به کار رفته است.

جامع التواریخ حسنی: بخش تاریخ سلجوقیان

پدیدآور: شهاب‌الدین حسن یزدی

تحقیق و تصحیح: بُلت اوز قوزو گودنلی

شماره کنگره: 1399 ج 2 الف / DSR 1086

این کتاب برای عصر سلجوقیان به ویژه سلطان سنجر یکی از منابع مفصل تاریخی به شمار می‌رود. اما با این وجود، تاکنون در این باره تحلیل و نقدی فراگیر انجام نشده است. اهمیت خاص این کتاب برای تاریخ سلجوقیان، در استفاده از نقل‌قول‌های منابعی چون سنجرنامه (رزم‌نامه سنجر) یا روزنامه سنجر) است. که مؤلف در اثنای اثرش مرتب اسم آنها را ذکر می‌کند.

«جامع‌التواریخ حسنی» که به زبان فارسی نوشته شده، در جایی ساده و در جایی دیگر مطمئن است. علاقه مؤلف به سرایش شعر و پیش‌ترها نگارش آثاری منظوم در این کتاب نیز خود را بروز می‌دهد؛ به طوری که بخش‌های منظوم درون اثر حجم زیادی را به خود اختصاص داده است. وقتی اشعار و بخش‌های منظوم اثر بررسی می‌شوند، نمایان می‌شود که توانایی تاریخ‌نگاری نویسنده بیش از قدرت شاعرانگی وی است. در بخش‌هایی از اثر نیز احادیث و آیات قرآن جای گرفته است.

نکته دیگری درباره نگارش و زبان این کتاب، قرارگرفتن برخی از عناوین و اصطلاحات ترکی در کنار کلمات باستانی فارسی و عربی است؛ به‌ویژه برخی از عناوین و اصطلاحات اداری و نظامی که پس از دوره ایلخانیان وارد زبان فارسی می‌شوند، از سوی مورخان دوره تیموری چون حسنی یزدی به شکل فراگیری مورد استفاده قرار می‌گیرد.

امروزه تنها دو نسخه از این کتاب باقی مانده است؛ نسخه تهران و نسخه استانبول که این تصحیح از روی این دو نسخه انجام شده است.